

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Developing of Educational Quality Indicators of Effective Schools under the Jurisdiction of Basic Education Commission

มังกรแก้ว ธรณศิริ (Mungkornkaew Daroonsin)* ดร.พงษ์ศรี วาณิชชัญญ์ (Dr.Phongsri Vanitsupavong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ในการสร้างตัวบ่งชี้ 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 1 รอบ และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาตัวบ่งชี้ 20 คน ตอบ แบบสอบถามจำนวน 3 รอบ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด เก็บข้อมูลโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ แบบสอบถามในการสร้างตัวบ่งชี้ 1 รอบ และตอบแบบสอบถามในการพัฒนาตัวบ่งชี้ จำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการ วิเคราะห์หาค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมกับ มัธยฐาน [Mo-Mdn] และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ผู้เขียน สังเคราะห์และนำเสนอกรอบความคิดของตัวบ่งชี้ ตามทฤษฎีระบบ ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในชุมชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย และ 56 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านปัจจัยมี 2 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ มี 2 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้และ ด้านผลผลิตมี 3 องค์ประกอบ ย่อย 24 ตัวบ่งชี้

ABSTRACT

This research is a qualitative research. The objective of this research is to develop the education quality indicators of effective schools under the Jurisdiction Office of the Basic Education Commission. Delphi method was used for this research. Five experts were used to create the indicator for the first round. Then twenty experts were used to develop the indicators by answering the questionnaires for three rounds. Four sets of questionnaires were used to collect data to create the indicators for one round. Three rounds of responses were used to develop the indicators. By Analysis , Analysis of the mode, the median Absolute value of the difference between the median, mode [Mo-Mdn] and the inter-quartile range. To consider the appropriateness of this indicator. Author synthesis and presentation of conceptual framework based on the theory of the indicator system. The results showed that the Indicator of quality of school education in the community consists of 3 main elements 7 elements and 56 indicators, is the input with the 2 element 12 indicates the process has 2 elements 20 indicators and the output has 3 elements 24 indicators

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษา โรงเรียนคุณภาพ

Key Words: Indicators, Educational quality, Effective schools in communities

* นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทเพื่อให้มีความพร้อมที่จะเป็นต้นแบบ หรือศูนย์สาธิตการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เชื่อมมั่นและศรัทธาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนและไม่จำเป็นต้องส่งลูกหลานไปเรียนในเมือง นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีการกำหนด ตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเป็นเป้าหมายการทำงาน และใช้ในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ว่าการทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โรงเรียน แต่ละประเภทดังที่กล่าวมาแล้วนั้น และแต่ละโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพที่เหมือนกัน และ

แตกต่างกันไปตามศักยภาพและความพร้อมของชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ตามชุมชนและชนบท จึงเกิดสภาพการทำงานในเชิงระบบที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะปัจจัยนำเข้า ที่แต่ละโรงเรียนมีศักยภาพและทรัพยากรที่ไม่เหมือนกัน มีลักษณะความเป็นอยู่ของชุมชนต่างกัน เพราะฉะนั้นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน การกำหนดตัวบ่งชี้จึงจะต้องมีความสอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ แม้เราจะมีด้านกระบวนการจัดการที่เหมือนกัน แต่ผลผลิตที่ออกมาย่อมไม่เท่ากันอยู่แล้ว ซึ่งเราไม่สามารถที่จะเอาโรงเรียนที่มีความพร้อมมากมาเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อยได้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อค้นหาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชนที่มีอยู่ในขณะนี้ว่ามีตัวบ่งชี้ใดบ้างเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมองบริบทและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชน ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าตัวบ่งชี้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากกระบวนการที่ได้ผ่านการพัฒนาอย่างถูกต้องตามหลักวิชา และได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ระดับอุดมศึกษา ผู้ประเมินภายนอก ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในงานประกันคุณภาพ และการวัดผลประเมินผลตัวบ่งชี้ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชน นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลทางการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและชุมชนเข้มแข็งควบคู่กันไป

ดังนั้นงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชนที่

ต้องการให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่จะต้องร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิต โดยมองบริบทและทรัพยากรของชุมชน เพื่อที่จะให้โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยไม่เห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาฝ่ายเดียว แต่ชุมชนควรจะรับผิดชอบร่วมกันเพราะถ้าชุมชนเข้มแข็งเป็นตัวอย่างที่ดีแล้วนักเรียนก็จะเป็นคนเก่ง ดี มีความสุขสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพตัวบ่งชี้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การร่างตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตัวบ่งชี้ และ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาตัวบ่งชี้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่างตัวบ่งชี้

การร่างตัวบ่งชี้ ดำเนินการโดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ และโรงเรียนคุณภาพแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่มีความสอดคล้องกันเพื่อเป็นกรอบในการวิจัยและกำหนดเป็นร่างตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ตามทฤษฎีระบบคือ ด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output)

จากการดำเนินการร่างตัวบ่งชี้ในขั้นตอนที่ 1 ได้ร่างตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาโรงเรียนคุณภาพใน

ชุมชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย และ 92 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตัวบ่งชี้

การสร้างตัวบ่งชี้ ดำเนินการโดยนำตัวบ่งชี้จากการร่างในขั้นตอนที่ 1 ไปสร้างแบบสอบถามปลายเปิดแบบประเมินความสอดคล้อง 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่แน่ใจ ไม่ใช่ และ เว้นช่องข้อเสนอแนะ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ คือ 1. เป็นผู้บริหารการศึกษา หรือ ผู้ประเมินภายนอก หรือ ประธานโปรแกรมวัดผลระดับอุดมศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูวิชาการ 2. มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก หรือ ปริญญาโท ทางด้านการศึกษา 3. มีความรู้ความสามารถด้านการวัดผล ประเมินผล หรือ การประกันคุณภาพ การศึกษา) ให้ความคิดเห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้หรือไม่ แล้วประเมินความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence / IOC) เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหา พิจารณาความครบถ้วน สมบูรณ์ และความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษา

จากร่างตัวบ่งชี้ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 92 ตัวบ่งชี้ ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้อง ตรวจสอบ และคัดเลือกเอาค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์จำนวน 81 ตัวบ่งชี้ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะปลายเปิด จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงความถูกต้องของภาษา รวมข้อคิดเห็นหรือตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกันหรือคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน จึงได้ตัวบ่งชี้จากการสร้าง จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย และ 73 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาตัวบ่งชี้

การพัฒนาตัวบ่งชี้ ดำเนินการโดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสร้าง ในขั้นตอนที่ 2 จำนวน 73 ตัวบ่งชี้ มาใช้วิธีการเดลฟาย (Delphi) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน (คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ คือ 1. เป็นผู้บริหารการศึกษา หรือ ผู้ประเมินภายนอก หรือ

ประธานโปรแกรมวัดผลระดับอุดมศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูวิชาการ 2. มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก หรือ ปริญญาโท ทางด้านการศึกษา 3. มีความรู้ความสามารถด้านการวัดผล ประเมินผลหรือการประกันคุณภาพการศึกษา) ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 รอบ เพื่อนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มาสรุปเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชน ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน

การเดลฟาย (Delphi) รอบที่ 1 ส่งแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ /และเว้นช่องสุดท้ายให้แสดงความคิดเห็นไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน และนำข้อมูลที่ได้กลับมาสร้างแบบสอบถามปลายปิดและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และตัดหรือเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเสนอแนะมาปรับปรุง แล้วจัดทำแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยใช้เกณฑ์ตัดสินทางจิตของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐานมีค่าไม่เกิน 1 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน

ผลการเดลฟาย รอบที่ 1 พบว่า ตัวบ่งชี้ในการเดลฟายรอบที่ 1 มีทั้งหมด 73 ตัวบ่งชี้ เมื่อผู้เชี่ยวชาญลงมติแล้ว มีตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ 62 ตัวบ่งชี้และไม่ผ่านเกณฑ์ 11 ตัวบ่งชี้และผู้วิจัยได้ตัดออกแล้วนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบนี้ มาปรับปรุงตัวบ่งชี้ที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน ปรับภาษาให้กระชับสมบูรณ์ และปรับรายละเอียดบางตัวบ่งชี้ให้มีความเป็นไปได้ตามข้อเสนอแนะปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพดีที่สุด จึงได้ตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อยและ 56 ตัวบ่งชี้ที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 ต่อไป

การเดลฟาย (Delphi) รอบที่ 2 ส่งแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คนตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 แล้วนำข้อมูลที่ได้กลับมา มาหาค่าแนวโน้มสู่ส่วนกลางค่าความถี่ (Frequency) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน [Mo-Mdn] และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range) รายชื่อและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลการเดลฟายรอบที่ 2 พบว่าจากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 56 ตัวบ่งชี้ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 20 คน ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 มีความเห็นสอดคล้องว่าตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ 51 ตัวบ่งชี้และไม่ผ่านเกณฑ์ 5 ตัวบ่งชี้ คือตัวบ่งชี้ที่ 38, 46, 50, 52 และ 54

จากนั้นได้ส่งแบบสอบถามฉบับเดิมจำนวน 56 ตัวบ่งชี้ พร้อมแนบค่าสถิติ ค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน [Mo-Mdn] และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter Quartile Range) รายชื่อและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและตำแหน่งของตนเองไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน ตอบเป็น รอบที่ 3 เพื่อเปลี่ยนความคิดเห็นตามกลุ่ม หรือยืนยันตามเดิม

การเดลฟาย (Delphi) รอบที่ 3 ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 และเพิ่มตำแหน่งของค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยม กับค่ามัธยฐาน [Mo-Mdn] และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range) รายชื่อและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบที่ 2 เพื่อให้เปรียบเทียบของตนกับของกลุ่มว่าจะเปลี่ยนคำตอบตามกลุ่มหรือไม่และให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่ แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างจากผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ อย่างไร หากผู้เชี่ยวชาญยืนยันตามความคิดเห็นของ

ตนเองซึ่งยังแตกต่างจากคนอื่นอยู่ก็ให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมของตนที่อยู่นอกคำพิสัยระหว่างควอไทล์ในข้อนั้น ๆ ผู้วิจัยจะนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้มาสรุปเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำมาปฏิบัติจริง

ผลการเดลฟายรอบที่ 3 พบว่าจากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 56 ตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน มีความเห็นสอดคล้องว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและเหมาะสมทุกตัวบ่งชี้ทั้ง 56 ตัวบ่งชี้

ซึ่งมีข้อสังเกตว่าในรอบที่ 2 มีตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 38 , 46, 50, 52 และ 54 และจากการตอบในรอบที่ 3 ผ่านเกณฑ์ทุกตัวบ่งชี้และมีความเห็นสอดคล้องกันแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญบางคนที่เห็นต่างกลุ่มในรอบที่ 2 ได้เปลี่ยนความคิดเห็นตามมติกลุ่ม และไม่ได้ยืนยันตามความคิดเห็นเดิม จึงทำให้ ตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้กลับมาผ่านเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 56 ตัวบ่งชี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพตามกรอบทฤษฎีระบบมี 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย และ 56 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านปัจจัย

องค์ประกอบหลักที่ 1. กลุ่มอัตลักษณ์และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (12 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 ด้านการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ จุดเน้น และจุดเด่นของสถานศึกษา (5 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ (7 ตัวบ่งชี้)

ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบหลักที่ 2 กลุ่มการบริหารจัดการและการเรียนการสอน (20 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบองค์กรคุณภาพ (10 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 ด้านการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล (10 ตัวบ่งชี้)

ด้านผลผลิต

องค์ประกอบหลักที่ 3 กลุ่มคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพโรงเรียน (24 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (5 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ (9 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 ด้านโรงเรียนดี ชุมชนมีคุณภาพ (10 ตัวบ่งชี้)

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ จุดเน้น และจุดเด่นของสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพ 5 ตัวบ่งชี้โดย สรุปคือ 1) การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 4) การนำผลการทดสอบ O-Net , NT, ข้อเสนอแนะมาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และ 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา

สอดคล้องกับ แนวความคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) มองว่า การจัดการศึกษาจะมีคุณภาพ จำเป็นต้องเริ่มจากหน่วยเหนือหรือผู้ที่มีส่วนกำหนดทิศทางและนโยบายที่ชัดเจนมองไกลไปในอนาคต รวมทั้งสามารถกำหนดนโยบาย กลไกการดำเนินการ และกลยุทธ์ในเชิงรุกจึงจะผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินการต่อไปถึงการปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนดคนออกนั้น สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ต้องดึงความคาดหวังกับครู และนักเรียนไว้สูง บริหารโดยยึดจุดเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกสิญ์ เพลรินทร์ (2552) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ที่มีอิทธิพลหรือบ่งบอกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การเรียนรู้มากที่สุด

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าโรงเรียนได้นำตัวบ่งชี้ นี้ไปจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติราชการ โดยกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จการทำงาน เรื่องปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ จุดเน้น และจุดเด่นของสถานศึกษา เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนการทำงานแบบ PDCA และนำผลการทดสอบ O-Net , NT มาวางแผนแก้ปัญหาอุปสรรค ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติราชการ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7 ตัวบ่งชี้โดยสรุปคือ 1) การร่วมมือกับชุมชนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ 2) การให้บริการห้องสมุดคอมพิวเตอร์แก่นักเรียนในชุมชน 3) การพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 4) การบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับองค์กร ในชุมชน 5) บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน 6) ประสานความร่วมมือกับวิทยากรเพื่อถ่ายทอด ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 7) ระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และ อาชัญญา รัตนอุบล (2554: บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่องอนาคตภาพรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างรูปแบบการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการ

ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) หลักการสำคัญสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ 3) กระบวนการในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม และเสริมสร้างระบบบูรณาการการศึกษาตลอดชีวิตในชุมชน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าโรงเรียนได้นำตัวบ่งชี้ นี้ไปกำหนดเป็นโครงการ องค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ชุมชนที่เข้มแข็ง โดยจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการสร้างห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตบริการชุมชน สร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ร่วมกับสถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการด้านวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นแบบอย่างของคนดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา สุภาพอ่อนโยน เสียสละ มีจิตอาสา และไม่ยุ่งเกี้ยวบายมุข เพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้ และร่วมกันประเมินผล ประสานหน่วยงานราชการ เพื่อมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณให้สาธารณชนทราบ สามารถให้คนอื่นมาศึกษาดูงานได้

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบองค์กรคุณภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 10 ตัวบ่งชี้โดยสรุปคือ 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) สร้างศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดี 3) เป็นผู้นำทางวิชาการมุ่งมั่นจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ 4) มีกระบวนการทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบอย่างเป็นระบบ 5) ประกันคุณภาพภายในตามที่กำหนดในกฎกระทรวง 6) สร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) ยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 8) ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

บริหารงานมีประสิทธิภาพ 9) จัดระบบการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน 10) สํารวจ ความพึงพอใจของผู้รับบริการและปรับปรุงงานให้มี ประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภพิพัฒน์ วรณศิริ (2550) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร(TQM) มา ประยุกต์ใช้โรงเรียนสะพานเลื้อกวิทยาคม จังหวัด นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้น ผู้เรียน 4) การวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดกระบวนการ 7) การมุ่ง ผลลัพธ์การศึกษา พบว่า มีความตรงและเหมาะสมมาก 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั่วทั้งองค์กร(TQM) มาประยุกต์ใช้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการศึกษา ผลลัพธ์การศึกษาจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา คุณภาพการศึกษาทั่วทั้งองค์กร (TQM) พบว่าผลลัพธ์ การศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ การ บริหารและการจัดการศึกษา การพัฒนาองค์กรแห่ง การเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผล การศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีต่อ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั่วทั้งองค์กร (TQM) พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ได้นำตัวบ่งชี้นี้จัดทำโครงการ อบรมพัฒนา ผู้บริหารก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง และขณะปฏิบัติงานให้ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการทำงานมองภาพความสำเร็จ ในอนาคตของผู้นำและสมาชิกในองค์กร และกำหนด จุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และ ความเชื่อเข้าด้วยกัน สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี มีกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศและประเมินผล มุ่งมั่นการ

ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการประกัน คุณภาพภายในตามแผนพัฒนาคุณภาพ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ๆและ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการเรียนการสอนสู่ มาตรฐานสากล

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 10 ตัวบ่งชี้โดยสรุป คือ 1) ครูมีความรักความเมตตาเอาใจใส่ผู้เรียน 2) มี ทักษะการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ๆ 3) ใช้ วิธีการสอนที่หลากหลาย 4) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นการคิดวิเคราะห์ 5) จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง ความรู้กับชีวิตจริง 6) สอนให้ผู้เรียนฝึกสมาธิเป็นคนดี มีคุณธรรม 7) พัฒนาให้ยอมรับอัตลักษณ์ที่ต่างกันเพื่อ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 8) มีการวัดผลประเมินผลที่ หลากหลาย 9) จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ 10) ปรับสัดส่วนเวลา สอนในห้องเรียนเพิ่มเวลาเรียนรู้ด้วยตนเอง

สอดคล้องกับประกาศโรงเรียนประโคนชัย พัทธาคม เรื่อง ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาโรงเรียน ประโคนชัยพิทยาคม (2554 : 4) พบว่า มาตรฐานด้าน การจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพมี 9 ตัวบ่งชี้ 1) ครูมีการกำหนดเป้าหมาย คุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ครูมีการ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 3) ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความ แตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา 4) ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำ บริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการ จัดการเรียนรู้ 5) ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้น การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย 6) ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไข

ปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิต ด้วยความเสมอภาค 7) ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการเรียนรู้อินวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน 8) ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา 9) ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าโรงเรียน ได้นำตัวบ่งชี้นี้ มาจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกให้ครูมีความรักความเมตตาเอาใจใส่ผู้เรียน มีทักษะการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ๆ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ ผีกลการตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลด้วยข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้น การเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ค้นคว้าด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงใช้ประสบการณ์เป็นพื้นฐานให้เกิดความรู้ จัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยภาวนา มีการวัดผลการเรียนหลากหลายอย่างต่อเนื่อง จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นรูปธรรมและให้ผู้เรียนเรียนรู้ นอกห้องด้วยตัวเอง เน้นการค้นคว้าวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ

องค์ประกอบย่อยที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 ตัวบ่งชี้โดยสรุปคือ 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างน้อย 3 กลุ่มสาระ 2) มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยรวม (GPA) ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป 3) มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด 4) มีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 5) มีผลการ

ประเมินด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนาตาศิ (1970 : 107 อ้างถึงใน ปรีทิพย์ บุญคง, 2546 : 7) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช้สติปัญญา ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล หรืออาจได้จากการวัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทำนองเดียวกันว่า หมายถึงแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษ และคืนสอบให้นักเรียนปฏิบัติจริง สรุปว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการ และทักษะต่างๆของวิชาต่างๆ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าโรงเรียน ได้นำตัวบ่งชี้ไปจัดทำโครงการ ขกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบก้าวกระโดด เพื่อเป็นเป้าหมายหรือผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา โดยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างน้อย 3 กลุ่มสาระ โดยจัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การสอบ Pre-onet, ตัวเพิ่ม 360 องศา, อ่านคล่องเขียนคล่องคิดเลขเร็ว, ดุลยข้อสอบรับมอบโชค, แข่งขันวิชาการอย่างเข้มข้น เป็นต้น ส่งเสริมให้มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยรวม (GPA) ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และตั้งใจเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดปี เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดเวลา จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนดในด้าน ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, เชื้อชาติ สุจริต , มีวินัย, ใฝ่เรียนรู้, อยู่อย่างพอเพียง, มุ่งมั่นในการทำงาน, มีความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรกำหนด คือ มีความสามารถในการสื่อสาร, มีความสามารถในการคิด

,มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จัดกิจกรรมการประเมินด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนตามที่หลักสูตรกำหนด

องค์ประกอบย่อยที่ 6 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9 ตัวบ่งชี้โดยสรุปคือ

- 1) ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดความคิด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น
- 2) มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ได้อย่างเหมาะสม
- 3) สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคได้อย่างถูกต้องบนหลักเหตุผลและเผชิญสถานการณ์ได้
- 4) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินชีวิต และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน
- 5) รู้จักเลือกและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาตนเองและชุมชน
- 6) มีนิสัยรักการอ่านรักการเรียนรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 7) เป็นผู้นำในการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น
- 8) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและรู้จักป้องกันตนจากภัยต่างๆ
- 9) รักการออกกำลังกายรู้จักดูแลสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง

สอดคล้องงานวิจัยของ รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์ (2552 : 152 - 154) เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต : การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ พบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีรูปแบบการเรียนรู้คือ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ วางแผนการทำงานและการแก้ปัญหา กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินตนเองและเห็นคุณค่า และ ประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและการนำไปประยุกต์ใช้ 2) แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองคือการทำงานตามความสนใจ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การตั้งคำถามและตอบคำถาม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ การศึกษางานวิจัย 3) การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ บรรยายภาพของการเรียนการ

สอน บทบาทอาจารย์ กระบวนการทัศน์ของการสอน และการสะท้อนการเรียนรู้และงานวิจัยของ สาลี เก่งทอง (2554) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน 1) โดยด้านมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ และรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ด้านสามารถสรุปประเด็นการเรียนรู้และประสบการณ์ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) ด้านสามารถเลือกใช้วิธีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 4) ด้านมีนิสัยรักการอ่านและค้นคว้าหาความรู้ สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ หรือสื่อต่างๆทั้งในและนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าโรงเรียนได้นำตัวบ่งชี้ไปกำหนดโครงการ พัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมการเล่าและวิเคราะห์หรือวิจารณ์ข่าวยามเช้า, กิจกรรมยอดนักคิดนักประดิษฐ์น้อย, กิจกรรมแก้ปัญหาทักษะชีวิตเรื่องง่ายนิดเดียว, กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีวิตที่ยั่งยืน, กิจกรรมเรียนรู้รอบโลกด้วยเทคโนโลยีกิจกรรมยอดนักอ่านนักเขียนนักเรียนน้อย, กิจกรรมอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น, กิจกรรม Just say no for drug. และกิจกรรมเด็กรุ่นใหม่ใส่ใจออกกำลังกาย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะได้กำหนดเป็นเป้าหมายให้เกิดกระบวนการด้านปัจจัย การดำเนินงาน และผลผลิตผลลัพธ์ และทำการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบย่อยที่ 7 ด้านโรงเรียนดี ชุมชนมีคุณภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 10 ตัวบ่งชี้โดยสรุปคือ

- 1) โรงเรียนผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) 2) มีโครงการกิจกรรมดีเด่นที่เป็น Best Practice สามารถเป็นแบบอย่างได้ 3) เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานดีเด่นจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น 4) มีผลงานที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหาร ครู นักเรียน เป็นที่ยอมรับในระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป 5) ชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น 6) สมาชิกของชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ชุมชนและโรงเรียนจัดขึ้น 7) ชุมชนเข้มแข็งมีระเบียบวินัยปลอดภัยสะอาดไม่มีปัญหาอาชญากรรม 8) สมาชิกของชุมชนโดยรวมมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความเอื้ออาทรสามัคคีกัน 9) มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี 10) ชุมชนได้รับการยอมรับในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ บุญญา (2553) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ 1) การมองเห็นตนเองของชุมชน ประกอบด้วย การเป็นชุมชนเข้มแข็งและการได้รับการยอมรับจากภายนอก 2) แบบแผนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมและบทบาทการมีส่วนร่วม 3) กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการร่วมกัน, การสร้างทีมและกำหนดกิจกรรม, การร่วมดำเนินการ และ การรายงานผล 4) เป้าหมายการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และการเป็นแหล่งเรียนรู้และ 5) พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างค่านิยมร่วม, การเสียสละที่เกินระดับปกติ, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการตัดสินใจร่วมกัน และ งานวิจัยของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) รายงานการวิจัยการศึกษากรณีตัวอย่างโรงเรียนดีมีคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่โรงเรียนดีมีคุณภาพ

ประกอบด้วย 1. ผู้นำและบุคลากรมีความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย ผู้บริหารบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาบุคลากร คือ การเสริมสร้างความรู้เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการเรื่อง การประกันคุณภาพ พัฒนาเสริมสร้างความรู้ด้านหลักสูตร การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 3) การดูแลคุณธรรมครู โดยใช้กลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยการทำงาน โดยให้ทุกคนยอมรับในกติการ่วมกัน ตรงต่อเวลา อุทิศตน มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ผู้เรียน โดยสม่ำเสมอ 2. การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารใช้หลักการบริหารโดยมีการกระจายอำนาจ 2) ผู้บริหารมีการวางแผนดำเนินงานโดยมีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน 3) มีการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของโรงเรียนถูกต้อง ตรงความต้องการของโรงเรียน และอาคาร สถานที่ ห้องพิเศษ มีความเหมาะสมอยู่ในสภาพที่ดี ใช้งานได้ 3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ประกอบด้วย 1) ร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาและภาคีเครือข่าย 2) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรม 3) บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน เป็นวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้าโรงเรียนได้นำตัวบ่งชี้นี้มาจัดทำโครงการโรงเรียนดีชุมชนมีคุณภาพอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่มีการส่งเสริมสนับสนุนบรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) โรงเรียนจัดกิจกรรมดีเด่นที่เป็น Best Practice ส่งเสริมความเป็นเลิศสามารถเป็นแบบอย่างให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้และดูงานได้รับการคัดเลือกเป็น

โรงเรียนที่มีมาตรฐานดีเด่นจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่น เช่น งานวิชาการศูนย์เครือข่ายงาน มหกรรมศิลปวัฒนธรรมระดับเขตพื้นที่ระดับภาค และระดับชาติ เป็นต้น มีผลงานที่เกิดจากความร่วมมือของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สมาชิกของชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ชุมชนจัดขึ้น ชุมชนเข้มแข็งมี ระเบียบวินัยปลอดภัยสะอาดไม่มีปัญหาอาชญากรรม มี กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในชุมชน จัดให้มี สุขภาพชุมชนเพื่อการออกกำลังกาย จัดกิจกรรม ความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี

ผลการวิจัยได้ตัวบ่งชี้ที่แตกต่างจากตัวบ่งชี้ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) คือ นอกจากได้ตัวบ่งชี้ที่ประเมิน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน แล้วการวิจัยนี้ยังได้ ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการประเมินความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนและชุมชนเช่น ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้านโรงเรียนดีชุมชนมีคุณภาพ เพราะการจัด การศึกษาในปัจจุบันเน้นการมีส่วนร่วม หากชุมชน เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แล้ว ย่อมจะเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบถ้า ชุมชนเข้มแข็งสังคมมีคุณภาพ ย่อมส่งผลซึ่งกันและกัน นั่นคือโรงเรียนจะมีคุณภาพได้นั้นต้องได้รับการ สนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี จึงควรต้องมีตัวบ่งชี้ที่ ประเมินทั้งโรงเรียนและชุมชนควบคู่กันเพื่อที่จะให้ เกิดความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมจริง ตอบสนอง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาวิจัยนี้ สพฐ. , สพท , สมศ.และ สถานศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้นี้ไปกำหนดเป็น มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาทั้งในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนา นี้ไปดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กับโรงเรียนคุณภาพในชุมชน หรือ โรงเรียนทั่วไปทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

.กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.2551.

คุณภาพการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน หนังสือพิมพ์โลกวันนี้ ค้นเมื่อ 10

พฤษภาคม 2552,จาก

<http://www.kriengsak.com/index.php>.

ประกาศโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม. 2554.

เรื่อง ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาโรงเรียน ประโคนชัยพิทยา.จังหวัดบุรีรัมย์.ค่นเมื่อ 25 มกราคม 2552จาก [http://](http://pkc.ac.th/2011/?name=page&file=index&id=76)

[pkc.ac.th/2011/?name=page&](http://pkc.ac.th/2011/?name=page&file=index&id=76)

[file=index&id=76](http://pkc.ac.th/2011/?name=page&file=index&id=76)

ปริยทิพย์ บุญคง. 2546.

การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและ สถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543.

วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และ สังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒประสานมิตร.

รุ่งฟ้า กิติญาณัฐ. 2552.

การส่งเสริมการ เรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต:การ สะท้อนจากระบวนการปฏิบัติการ. วารสาร การศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ 5 ฉบับที่ 1-2 ปี การศึกษา 2552.

ศุภพิพัฒน์ วรรณศิริ. 2550.

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยนำการ บริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) มา ประยุกต์ใช้โรงเรียนสะพานเหล็กวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2557 จาก [http://www.gotoknow.org /posts/257134](http://www.gotoknow.org/posts/257134)

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และ อาชญญา รัตนอุบล. 2554.

งานวิจัยเรื่อง อนาคตภาพรูปแบบสังคม แห่ง การเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เชิง บวกสำหรับชุมชน.กรุงเทพฯ : บทความ งานวิจัย ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิสิทธิ์ บุญยา. 2553.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่น ขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้าง ทฤษฎีฐาน ราก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น